

28.11.2016

Dnro: 523/D.a.4/2016

Eduskunta
Kansanedustajat
00102 Eduskunta

Asia: Tenon kalastussopimuksen neuvottelumenettelyjen sekä sopimuksen voimaansaattamislain perustuslain vastaisuus

Viite: HE 239/2016 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenon vesistöissä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta

Saamelaiskäräjät pyytää Suomen eduskunnan kansanedustajia kiinnittämään huomiota Tenon kalastussopimuksen neuvottelumenettelyjen sekä sopimuksen voimaansaattamislain perustuslain vastaisuuteen.

Uuden Tenon kalastussopimuksen neuvottelujen perustana oli 30 % kalastuskuolevuuden vähentämistarve, joka vastaa Tenon tutkijaryhmän asettamia tavoitteita. Tällä rajoituksella luotaisiin puitteet kestävään kalastukseen perustuen nykyään olemassa olevaan tietoon Tenon lohikannasta. Nykytieto perustuu pääosin vapaaehtoiseen saalispalautteeseen ja tutkijoiden arvioihin. Tavoitteena on tulevaisuudessa saada tarkkaa tietoa Tenon lohimäärästä kaikuluotaintekniikkaa apuna käyttäen.

Saamelaiskäräjät oli edustettuna neuvotteluissa ja kannatti lohikannan suojelua ja tutkijoiden esittämää 30 % kalastuskuolevuuden vähentämistavoitetta. Perustuslain 20 § mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Saamelaiskulttuuri on vahvasti sidoksissa perinteisiin luontaiselinkeinoihin. Paikallisilla saamelaisilla on aina ollut huoli luonnonvarojen säilymisestä tuleville polville. Tenon lohikanta ei tee tästä poikkeusta.

Käytännössä Tenon kalastussopimuksen ja -säännön sisällön ovat neuvotelleet ja sopineet vain neuvotteluvaltuuskuntien puheenjohtajistot. Valtioita edustavan puheenjohtajiston päätöksellä kalastusta päätettiin rajoittaa 30 % kalastuskuolevuuden tavoitetta silmällä pitäen saamelaisten harjoittamaa kalastusta 70-80 % verrattuna tähän asti voimassa olleen sopimuksen mukaisiin pyyntiaikoihin. Näin voimakkailla, käytännössä yksipuolisesti päätetyillä rajoituksilla loukataan perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja ja 17.3 §:n saamelaiskulttuurin suoja sekä laiminlyödään vastaavasti perustuslain 22 §:n tarkoittama julkisen vallan velvoite, turvata perusoikeuksien toteutuminen.

Tenon kalastusoikeudet ovat sidoksissa Tenon laakson tiloihin. Tenon laakson ulkopuolella asuu saamelaisia, jotka ovat perineet kalastusoikeuden Tenolla. Heidän kalastusoikeuksien käyttöä rajoitetaan uudella sopimuksella 100 %. Saamelaisten omaisuus, eli kalastusoikeudet ovat edellytys saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Uuden Tenon kalastussopimuksen rajoitukset kohdistuvat pääosin Tenon laaksossa ja muualla asuvien saamelaisten harjoittamaan kalastukseen ja uhkaavat siten kulttuurin säilymistä. Tenon laakson tiloilla on niin vahva omistusoikeus kalastukseen, että kalastusta ei voida järjestää uudelleen heitä kuulematta. Sopimusehdotus hyväksyttiin äänestyksessä

puheenjohtajan äänellä äänen mennessä tasan 4-4. Kaikki paikalliset neuvotteluvaltuuskunnan jäsenet vastustivat sopimusehdotusta, mukaan lukien saamelaiskäräjien edustaja.

Saamelaiskäräjät katsoo, että maa- ja metsätalousministeriö on rikkonut saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:ää, koska Tenon kalastussopimusneuvotteluiden lopputuloksen johdosta ei varattu oikea-aikaista, todellista mahdollisuutta saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiselle neuvottelulle. Edellä mainittu neuvottelu käytiin vasta sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ja neuvotteluissa käsiteltiin kalastussopimuksen voimaansaattamislakia. Saamelaiskäräjät on kannellut maa- ja metsätalousministeriön toimista Suomen valtion edustajana valtioneuvoston oikeuskanslerille. (Kantelu 16.11.2016: http://www.samediggi.fi/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=2912&Itemid=10)

Kalastuksensääntely Tenon vesistöissä tulee perustua kalakannoista luotettavin tutkimusmenetelmin hankittuun tietoon ja siitä tehtäviin ennusteisiin. Lisäksi sääntelyä ohjaa perustuslain 17 §:n 3 momentin sisältö. Uusi Tenon kalastussopimus rikkoo saamelaisten perusoikeuksia. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto. Elinkeinot, kulttuuri ja kieli ovat saamelaisuuden olemassaolon ehtoja. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Lisäksi saamelaisilta ei ole saatu vapaata, tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta (FPIC), jonka neuvottelemiseen Suomi on sitoutunut YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksessa (artikla 19). Saamelaiskäräjät katsoo, ettei kalastussopimuksen voimaansaattamislailla voida korjata mm. Saamelaiskäräjien lausunnoissaan 12.8. ja 21.10. esiin tuomia perustavaa laatua olevia puutteita ja vääristymiä itse kalastussopimuksessa ja -säännössä.

Saamelaiskäräjät vetoaa kansanedustajiin, ettei eduskunta hyväksy Tenon kalastussopimusta ja lakeja sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta, vaan päättää sopimusneuvottelujen uudelleen aloittamisesta.

Inarissa 28.11.2016 Saamelaiskäräjien hallitus

Tiina Sanila-Aikio puheenjohtaja	Heikki Paltto I varapuheenjohtaja	Tuomas Aslak Juuso II varapuheenjohtaja
-------------------------------------	--------------------------------------	--

Petra Magga-Vars jäsen	Pentti Pieski jäsen	Magreta Sara jäsen	Nilla Tapiola jäsen
---------------------------	------------------------	-----------------------	------------------------